

27.3.2009/173

Katso tekijänoikeudellinen huomautus käyttöehdoissa.

Laki maksuperusteisista lisäeläkejärjestelyistä eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa **27.3.2009/173**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään työnantajan ja tämän palveluksessa olevien työntekijöiden tai työnantajan ja ammatillisen työntekijä- tai ammatinharjoittajaryhmän välillä sovittavasta tai työnantajan yksipuolisesti järjestämästä vapaaehtoisesta, ammatillisesta maksuperusteisesta lisäeläkejärjestelystä eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitetussa eläkesäätiössä tai vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetussa eläkekassassa.

2 §

Maksuperusteinen lisäeläkejärjestely

Maksuperusteisessa lisäeläkejärjestelyssä etuudet määräytyvät lisäeläkejärjestelyssä suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella, vähennettynä kertyneiden varojen hoitokuluilla sekä lisättyinä maksujen sijoittamisesta saaduilla nettotuotoilla.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Maksuperusteiseen lisäeläkejärjestelyyn sovelletaan lisäksi, mitä vapaaehtoisesta lisäeläketurvasta säädetään eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Maksuperusteiseen lisäeläkejärjestelyyn ei kuitenkaan sovelleta eläkesäätiölain 3 §:ää, 11 §:n 6 momenttia, 43 §:n 4 momenttia, 44 a §:ää, 45 §:n 2 momenttia, 88 §:n 2, 4 ja 10 momenttia ja 117 §:n 1 momenttia eikä vakuutuskassalain 6 ja 80 §:ää, 81 a §:n 2 ja 3 momenttia, 82, 82 a, 83 a ja 142—150 §:ää.

Jos vakuutetut toimivat eläkesäätiön perustajina yhdessä työnantajan kanssa, maksuperusteiseen järjestelyyn ei sovelleta eläkesäätiölain 17 §:n 3 momenttia.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *raboittavalla yrityksellä* eläkesäätiölle tai eläkekassalle maksuosuuksia maksavaa työnantajaa, osakasta, yritystä tai muuta yhteisöä riippumatta siitä, onko se yrityksen osana tai muodostaako sen yksi tai useampi työnantaja tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö tai näiden yhdistelmä;
- 2) *raboittavalla ammattiryhmällä* työntekijä- tai ammatinharjoittajaryhmiä, jotka ovat sopineet keskinäisellä sopimuksella maksuosuuksien maksamisesta ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavalle laitokselle;
- 3) *vakuutetulla* lisäeläkejärjestelyn toimintapiiriin kuuluvaa henkilöä tai jäsentä, joka on nyt tai tulevaisuudessa ammatillisen toimintansa perusteella oikeutettu eläke-etuuksiin sopimansa eläkejärjestelyn mukaisesti;

4) *sijoitussidonnaisella lisäeläkejärjestelyllä* maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä, jossa järjestelyyn liittyvät etuudet on sidottu tiettyjen sijoituskohteiden arvon kehitykseen.

5 §

Järjestelyn erillisuus

Eläkesäätiössä tai eläkekassassa, joka järjestää työntekijän eläkelain (395/2006) tai yrittäjän eläkelain (1272/2006) mukaista eläketurvaa, ei saa järjestää tässä laissa tarkoitettua maksuperusteista lisäeläketurvaa.

6 §

Varojen erillisuus

Eläkesäätiön ja eläkekassan on pidettävä maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn varat ja velat sekä tuotot ja kulut omissa osastoissaan erillään muista vapaaehtoisista lisäeläkejärjestelyistä.

Osastojen eläkevastuiden tai vastuuvelan katteena olevat varat, joita laissa olevien säännösten mukaan ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, on käytettävä yksinomaan kyseisen osaston eläkkeiden ja muiden etuuksien turvaamiseen, ellei eläkesäätiö tai eläkekassa 3 momentin nojalla toisin päätä.

Jos kuitenkin samassa eläkesäätiössä tai eläkekassassa muuta vapaaehtoista lisäeläkejärjestelyä kuin maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä hoitavassa osastossa varojen arvioidaan pysyvästi ylittävän kyseisen osaston eläkevastuun tai vastuuvelan ja muiden velkojen määrän, erotusta vastaavat varat saadaan siirtää kyseisestä osastosta maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä hoitavaan osastoon. Edellytyksenä on lisäksi, että maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä rahoittava yritys vastaa kyseisen muuta vapaaehtoista lisäeläkejärjestelyä kuin maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä hoitavan osaston riskeistä. Varojen arvioinnista säädetään eläkesäätiölain 6 §:n 3 momentissa ja vakuutuslainsäädännön 8 a §:n 2 momentissa.

2 luku

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn sisältö

7 §

Järjestelyn sisältö

Sen lisäksi, mitä eläkesäätiölaissa ja vakuutuslainsäädännössä säädetään, maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn säännöissä on määrättävä:

- 1) vakuutetut;
- 2) miten vakuutetut tulevat järjestelyn osapuoleksi ja eroavat järjestelystä;
- 3) rahoittavan yrityksen maksuosuuksien määräytymisperusteista;
- 4) vakuutettujen maksuosuuksien määräytymisperusteista;
- 5) maksujen laiminlyönnin seuraamuksista;
- 6) vakuutettujen oikeudesta keskeyttää maksujen suorittaminen;
- 7) vakuutettujen oikeudesta valita sijoituskohteet ja vaihtaa sijoituskohteita työsuhteen aikana sekä työsuhteen päätyttyä;
- 8) onko lisäeläkejärjestelyssä kertyneet varat ja niille laskettavat tuotot mahdollista siirtää toiseen lisäeläketurvaan järjestävään vakuutuslaitokseen;
- 9) edunsaajista, joilla on oikeus vakuutetun kuollessa sopimuksen mukaisiin etuuksiin.

8 §

Maksuosuudet

Jos vakuutetut osallistuvat maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn rahoittamiseen, eläkesäätiön tai eläkekassan vastaanottamat maksuosuudet on eriteltävä erikseen rahoittavan yrityksen ja vakuutettujen osuuksiin.

Lisäeläkejärjestelyyn eläkesäätiön tai eläkekassan perustamisen jälkeen liittyneiden vakuutettujen maksuosuudet on myös eriteltävä erikseen.

9 §

Vapaakirja

Jos vakuutettu on lakannut olemasta osapuolena maksuperusteisessa lisäeläkejärjestelyssä, vakuutetulla ei ole oikeutta lisäeläkejärjestelyn varoihin, ellei lisäeläkejärjestelyä koskevissa säännöissä toisin määrätä.

Jos vakuutettu lakkaa olemasta maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn osapuoli ennen vakuutustapahtuman sattumista, on hänelle kuitenkin 1 momentin estämättä annettava vapaakirjana vähintään hänen omia maksuosuuksiaan vastaava osuus kertyneistä varoista.

10 §

Tiedot liittyessä lisäeläkejärjestelyyn

Eläkesäätiön ja eläkekassan on huolehdittava siitä, että vakuutettu liittyessään maksuperusteiseen lisäeläkejärjestelyyn saa tiedot vakuutusturvan laajuudesta ja olennaisista rajoituksista, etuuksien suorittamisajasta, lisäeläkejärjestelystä eroamisen vaikutuksista sekä 7 §:n 4—8 kohdassa mainituista seikoista. Lisäksi on annettava tietoja vahvistetusta sijoitussuunnitelmasta tai, jos lisäeläkejärjestely on sijoitussidonnainen, sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisista seikoista.

Tietojen antamisesta on lisäksi voimassa, mitä eläkesäätiölain 49 a ja 49 b §:ssä sekä vakuutuslainsäädännön 84 a ja 84 b §:ssä säädetään.

11 §

Tiedot vakuutussuhteen aikana

Vakuutetulle on vuosittain annettava tietoja eläke-etuuksien kertymästä ja muista sellaisista lisäeläkejärjestelyä koskevista seikoista, joilla on vakuutetulle ilmeistä merkitystä. Vakuutustapahtuman sattumisen jälkeen eläkesäätiöllä ja eläkekassalla on tiedonantovelvollisuus sitä kohtaan, jolla on oikeus vaatia suoritusta lisäeläkejärjestelystä.

12 §

Tieto oikeusturvakeinoista

Vakuutustapahtuman johdosta annettavasta tai muusta lisäeläkejärjestelyä koskevasta päätöksestä on käytävä ilmi, jollei se ole olosuhteisiin nähden ilmeisen tarpeetonta, voidaanko ja millä tavalla asia saattaa tuomioistuimen, Vakuutuslautakunnan tai muun vastaavan elimen käsiteltäväksi.

13 §

Vastuu puutteellisista tai virheellisistä tiedoista

Jos vakuutetulle ei ole annettu 10 §:ssä tarkoitettuja tietoja tai jos hänelle on annettu lisäeläkejärjestelystä virheellisiä taikka harhaanjohtavia tietoja, lisäeläkejärjestelyn katsotaan olevan vakuutetun hyväksi voimassa sen sisältöisenä kuin hänellä oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää.

Mitä 1 momentissa säädetään, on vastaavasti voimassa, jos eläke-etuuksista tai muista lisäeläkejärjestelyä koskevista seikoista on vakuutussuhteen aikana annettu puutteellisia, virheellisiä taikka harhaanjohtavia tietoja, joiden voidaan katsoa vaikuttaneen vakuutetun menettelyyn. Tämä ei kuitenkaan koske tietoja, jotka eläkesäätiö tai eläkekassa on vakuutustapahtuman sattumisen jälkeen antanut tulevasta eläke-etuudesta tai muusta korvauksesta.

3 luku

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn vastuovelka ja vastuuelan kattaminen

14 §

Vastuuvelka ja laskuperusteet

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn vastuuvelka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta.

Maksuperusteisten lisäeläkejärjestelyjen osalta eläkesäätiöllä ja eläkekassalla on vastuuvelan laskuperusteiden lisäksi oltava laskuperusteet:

- 1) suoritetuista vakuutusmaksuista johtuvan vakuutusturvan määrästä;
- 2) vapaakirjan arvosta;
- 3) määrästä, joka on mahdollista siirtää toiseen lisäeläketurvaa järjestävään laitokseen, jos järjestelyyn sisältyy siirto-oikeus.

Tässä laissa tarkoitettuun vastuuvelkaan sovelletaan, mitä eläkesäätiölaissa säädetään eläkevastuusta.

15 §

Vakuutusmaksuvastuu

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn vakuutusmaksuvastuu on maksettujen vakuutusmaksujen ja vakuutukselle hyvitettyjen muiden tuottojen yhteismäärä vähennettynä vakuutusturvan ylläpitämisestä ja vakuutuksen hoitamisesta laaditun sopimuksen mukaan perityillä kuluilla.

16 §

Korvausvastuu

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuutustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvauksia ja muita eriä.

17 §

Vastuuvelan kattaminen

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn vastuuvelan kattamiseen sovelletaan, mitä vakuutuskassalaissa tai eläkesäätiölaissa säädetään vastaavasti vapaachtoisen vastuuvelan tai eläkevastuun kattamisesta, jos sijoituskohteiden valinnasta päättää vakuutuskassan hallitus ja toimitusjohtaja tai eläkesäätiön hallitus ja asiamies.

Sijoitussidonnaisten lisäeläkejärjestelyjen vastuuvelasta on katettava vähintään 95 prosenttia näiden järjestelyjen arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuuluvilla varoilla. Sijoitussidonnaisiin järjestelyihin kuuluviin sijoituskohteisiin tulee kuulua omaisuuseriä, joiden käypä arvo on jatkuvasti vaikeuksitta määriteltävissä ja jotka voidaan muuttaa rahaksi järjestelyn ehtojen mukaisesti.

Lisäeläkejärjestelyn vastuuvelasta tai eläkevastuusta vähintään 70 prosenttia on katettava arvopapereilla ja muilla sitoumuksilla, joilla käydään kauppaa Euroopan talousalueen valtiossa tai siihen rinnastettavassa valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, sekä osuuksilla sijoitusrahastoissa tai osuuksilla sijoitusrahastoihin rinnastettavissa Euroopan talousalueen valtiossa julkisen valvonnan alaisissa yhteissijoitusyrityksissä, joiden kotipaikka on Euroopan talousalueen valtiossa. Prosenttiosuutta määriteltäessä varat arvostetaan käypään arvoon.

18 §

Katteen eriyttäminen

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn vastuuvelan kate on eriytettävä muun vastuuvelan katteesta. Lisäksi sijoitussidonnaisten järjestelyjen kate on eriytettävä muiden maksuperusteisten järjestelyjen katteesta.

19 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta antaa tarkemmat määräykset maksuperusteisen järjestelyn vastuuelan katteen luetteloimisesta ja säilyttämisestä sekä sijoitussidonnaisten lisäeläkejärjestelyjen sijoitusriskien seurannasta.

Finanssivalvonta voi antaa määräyksiä, joilla Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) Euroopan talousalueeseen kuulumattomat valtiot rinnastetaan Euroopan talousalueen valtioon sijoitussidonnaisen lisäeläkejärjestelyn 17 §:ssä tarkoitettua vastuuelkaa katettaessa.

4 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Kanneaika ja oikeuspaikka

Kanne eläke-etuuksia tai muuta korvausta koskevan päätöksen taikka vakuutetun tai edunsaajan asemaan vaikuttavan muun päätöksen johdosta on oikeuden menettämisen uhalla nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut kirjallisen tiedon päätöksestä ja tästä määräajasta.

Vakuutetun tai edunsaajan eläkesäätiötä tai eläkekassaa vastaan esittämä vaatimus 1 momentissa tarkoitettussa asiassa voidaan tutkia myös käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä vaatimuksen esittäjällä on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

21 §

Säännösten pakottavuus

Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn ehdot, jotka poikkeavat tämän lain säännöksistä vakuutetun tai edunsaajan vahingoksi, ovat mitättömiä.

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2009.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 152/2008, StVM 3/2009, EV 8/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/41/EY (32003L0041); EYVL N:o L 235, 23.9.2003, s. 10—21